

İlgili Kanun / Madde
506 S.SSK/80
6183 S.AATHK/58

T.C
YARGITAY
Hukuk Genel Kurulu

Esas No: 2006/21-198
Karar No: 2006/130
Tarihi: 26.04.2006

- PRİM BORÇLARI İÇİN GÖNDERİLEN ÖDEME EMRİNE SINIRLI NEDENLERLE İTİRAZ EDİLEBİLMESİ
- YEDİ GÜNLÜK İTİRAZ SÜRESİNİN HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRE OLMASI
- ÖDEME EMRİNİN KESİNLEŞMESİNDEN SONRA PRİM BORÇLULARININ AYRI BİR MENFİ TESPİT DAVASI AÇAMAYACAKLARI
- AYRI BİR MENFİ TESPİT DAVASINI ANCAK ÜÇÜNCÜ ŞAHISLARIN AÇABİLECEĞİ

ÖZETİ: Kurum alacağı için 6183 sayılı Kanunun 55. maddesi uyarınca düzenlenip, tebliğ edilen Ödeme emrine karşı borçlu, anılan Yasanın 58. madde uyarınca 7 gün içinde iş mahkemesine itiraz davası açabilir. Kendisine ödeme emri gönderilen borçlunun itiraz nedenleri sınırlı olup, bunlar; borçlu bulunmadığı, borcun kısmen ödendiği ve zamanaşımına uğradığı itirazlarıdır. Bu üç itiraz nedeni dışında başka bir itiraz nedeni ileri sürülemeyecektir. İtiraz davası için öngörülen 7 günlük sürenin hak düşürücü nitelikte olduğu konusunda kuşku bulunmamaktadır (Yargıtay HGK'nun 10.4.2001 gün ve 2002/21-201-297, 24.3.2004 gün ve 2004/10164-170 sayılı kararları). Hak düşürücü süre, niteliği itibarıyla bir itiraz olup, sonuçlarını kendiliğinden meydana getirir, resen gözönünde tutulmalıdır. 6183 sayılı Kanunun 58. maddesi uyarınca açılacak itiraz davası bir "menfi

tespit" davası niteliğindedir. Ne var ki; kamu alacağına ilişkin takip kesinleştikten sonra yeni ve ayrı bir menfi tespit davası açılmasına anılan kanun hükümleri cevaz vermemektedir. Zira, tahsil edilmesi istenen alacak kamu alacağı niteliğinde imtiyazlı olup, sürüncemede kalması önlenerek, hızla tahsili sağlanmak istenmektedir. 6183 sayılı Kanunda, İcra ve İflas Kanununun 72. maddesine koşut bir hükmün bulunmamış olması karşısında, Yasada öngörülen 7 günlük itiraz süresini geçiren kamu alacağı borçlusu, aynı konuda menfi tespit, istirdat davası açamayacaktır.

6183 sayılı Kanunda menfi tespit davasına, "Üçüncü şahıslardaki menkul malların, alacak ve hakların haczini" düzenleyen 6183 sayılı Kanunun 30.3.2006 gün ve 5479 sayılı Kanun ile değişik 79. maddesinde "...Herhangi bir nedenle itiraz süresinin geçirilmesi halinde üçüncü şahıs, haciz bildirisinin tebliğinden itibaren bir yıl içinde genel mahkemelerde menfi tespit davası açmak ve haciz bildirisinin tebliğ edildiği tarih itibarıyla amme borçlusuna borçlu olmadığını veya malın elinde bulunmadığını ispat etmek zorunda..." olduğuna ilişkin düzenleme ile üçüncü şahıslar yönünden yer verilmiş ise de, bu olanak, kamu alacağı borçluları yönünden öngörülmemiştir.

DAVA TÜRÜ: Menfi tespit-İstirdat

Taraflar arasındaki "menfi tespit-istirdat" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Bartın 1. Asliye Hukuk (İş) Mahkemesi'nce davanın reddine dair verilen 14.2.2005 gün ve 532-64 sayılı kararın incelenmesi davacı tarafından istenilmesi üzerine, aynı mahkemece temyiz dilekçesinin reddine dair 24.2.2005 günlü karar verilmiş olup, bu kararın incelenmesinin de davacı tarafından istenilmesi üzerine Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 29.9.2005 gün ve 3697-8614 sayılı ilamıyla; (...Dava, bir dönem yönetim kurulu üyesi olduğu Bartın Tekstil San. ve Tic. A.Ş.'ne ait prim borcundan sorumlu olmadığının tespiti ile icra takibinin iptaline ilişkindir, Mahkemece, davacının yönetim kurulu üyesi olması nedeniyle prim borçlarından sorumlu olması gerektiği ayrıca yönetim kurulu üyeliğinin sona erdiğine ilişkin ilamın Ticaret Sicil Gazetesinde yayımlanmadığından bahisle davanın reddine karar verilmiştir.

Mahkeme kararına karşı yapılan davacı temyizi kısa kararın tefhiminden itibaren 8 gün içinde yapılmamış ise de kısa kararın HUMK'nun 388, maddesinde belirtilen hususların hepsini kapsamadığı görülmektedir. Bu nedenle mahkemece tesis edilen temyiz dilekçesinin reddine dair kararın kaldırılması gerekmiştir,

Davanın esas yönünden incelenmesine gelince;

Davanın yasal dayanağını oluşturan 506 sayılı Yasa'nın 80/11, bendi hükmüne göre, tüzel kişiliği haiz özel bir kuruluştaki görev yapan bir kişinin primlerin ödenmesinden işverenle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olabilmesi için primlerin tahakkuk ve ödenmesinde yetkili üst düzey yöneticisi olması zorunludur. Öte yandan Türk Ticaret Kanunu'nun 317.maddesi gereğince, bir A.Ş.'nin idare ve yönetimi aynı zamanda karar organı olarak yetki idare meclisine yerine getirilmektedir, Her iki hükmün birlikte değerlendirilmesi durumunda; bir A.Ş, yönünden primlerin ödenmesinde sorunlu üst düzey yöneticiden söz edebilmek için bu kimsenin yönetim kurulunda başkan veya başkan yardımcısı gibi unvan taşıması veya imza yetkisine sahip üye olması veya şirketin yönetiminde parasal konularda yetkili genel müdür finansman veya muhasebe müdürü gibi üst düzeyde sorumluluk taşıyan görevli olması gerekir, Bunun dışında kalan ve şirketin idare ve mali işlerinde doğrudan söz sahibi veya yetkili olmayan, karar organında yer almayan kişilerin işverenle müşterek sorumluluğu düşünülemez. Şirkette görevli belli bir kimsenin belli konularda imza sahibi olması da bu zorunluluğu kaldırmaz.

Dava konusu olayda prim borcunun 2002 yılı Şubat ayı ile Ağustos ayları arasında ilişkin olduğu görülmektedir. Davacının sunduğu adı yazılı sözleşmede hissesini 15.11.2000'de başkasına devrettiği aynı zamanda yönetim kurulu üyeliğinden istifa ettiği görülmüyor sa da. Bu hisse devrine ilişkin hususun şirketin karar defterine 27.10.2004 tarihinde işlendiği görülmektedir. Ayrıca adı yazılı sözleşme dışında davacının yönetim kurulu üyeliğinden istifasına dair A.Ş.'ce alınmış bir karar da mevcut değildir. O halde yöntemince alınmış karar bulunmadığından davacının 15.11.2000'de davacının yönetim kurulundan istifa ettiği ve hissesini devretmiş olmasından bahsedilemez. Aksinin davacı tarafından ispatı gerekir. Ticaret sicil memurluğundan gelen yazıdan davacının 1999 yılından bu yana yönetim kurulu üyesi olduğu görülmektedir. Yine 28.12.1999 tarihli Ticaret Sicil Gazetesinden ilgili A.Ş.'nin 3, bir şahıs tarafından temsil edildiğinin bildirildiği görülmekte ise de, prim borcuna konu dönemde ve sonrasında ilgili A.Ş.'nin temsile yetkili kişinin kim olduğunun Ticaret Memurluğundan sorulmadığı görülmektedir.

Yapılacak iş, Ticaret Sicil Memurluğundan ilgili A.Ş.'nin Ticaret Sicil dosyası getirilerek bu dosya ile şirketin defter ve kayıtları birlikte incelenmek suretiyle prim borcuna konu olan dönem ve sonrasında davacının yukarıda belirtildiği şekilde şirketin üst düzeyde sorumlu olup olmadığını tespit etmekten ibarettir.

Yukarıda açıklanan bu maddi ve hukuki olgular dikkate alınmaksızın mahkemece yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde, davacının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

TEMYİZ EDEN: Davacı vekili

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

1- Yerel mahkemece, Yüksek Dairenin (temyiz dilekçesinin reddine ilişkin mahkeme ek kararının bozularak kaldırılmasına) ilişkin bozma nedenine de direnilmiştir.

Bozma nedenine göre bu yönün öncelikle ele alınması gerekmektedir.

Mahkeme kararlarında nelerin yazılacağı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 388.maddesinde belirtilmiştir. Hüküm sonucu kısmında gerekçeye ait her hangi bir söz tekrar edilmeksizin, isteklerin her biri hakkında taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların mümkünse sıra numarası altında birer birer açık şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gerekir.

Aynı kural HUMK.nun 389.maddesinde de tekrarlanmıştır. Keza HUMK.nun 381 .maddesinde yer verilen "Kararın temimi en az 388.maddede belirtilen hüküm sonucunun duruşma tutanağına geçilerek okunması suretiyle olur" hükmü, yargıda açıklık ve netlik prensibinin gereğidir. Aksi hal, yeni tereddüt ve ihtilaflar yaratır. Hatta giderek denebilir ki, dava içinden davalar doğar, hükmün hedefine ulaşılmasını engeller, Kamu düzeni ve barışı oluşturulamaz.

Somut uyumsuzlukla, aslanan kısa kararda, hüküm fıkrasının belirtilen ilkeler doğrultusunda oluşturularak tefhim edilmediği anlaşılmakta olup, bu durumda geçerli bir tefhimden söz edilemeyeceği için, bu tarihin dikkate alınarak temyiz dilekçesinin süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmesi ve bu yöndeki bozma kararına direnilmesi isabetli bulunmamıştır.

II-Esasa yönelik temyiz itirazlarının incelenmesine gelince:

Türk sosyal sigortalar sistemi, ağırlıklı olarak primli rejime dayanmaktadır. Kurumun sosyal sigorta yardımlarını sağlaması, en önemli gelir kaynağı olan sigorta primlerinin zamanında ve eksiksiz olarak ödenmesine bağlıdır.

506 sayılı Kanunun 80. maddesi, primlerin zamanında ve düzenli olarak tahsilini sağlamaya yöneliktir. Anılan maddenin ilk şeklinde prim alacağının tahsili İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre yapılmakta iken, 1.12.1993 gün ve 3917 sayılı Kanunun I.maddesi uyarınca yapılan değişiklik ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun hükümlerine tabi kılınmıştır. Prim borçları, bu düzenleme ile kamu alacağı derecesine istifasına dair A.Ş.'ce alınmış bir karar da mevcut değildir. O halde yöntemince alınmış karar bulunmadığından

davacının 15.11.2000'de davacının yönetim kurulundan istifa ettiği ve hissesini devretmiş olmasından bahsedilemez. Aksinin davacı tarafından ispatı gerekir. Ticaret sicil memurluğundan gelen yazıdan davacının 1999 yılından bu yana yönetim kurulu üyesi olduğu görülmektedir. Yine 28.12.1999 tarihli Ticaret Sicil Gazetesinden ilgili A.Ş.'nin 3, bir şahıs tarafından temsil edildiğinin bildirildiği görülmekte ise de, prim borcuna konu dönemde ve sonrasında ilgili A.Ş.'nin temsile yetkili kişinin kim olduğunun Ticaret Memurluğundan sorulmadığı görülmektedir.

Yapılacak iş, Ticaret Sicil Memurluğundan ilgili A.Ş.'nin Ticaret Sicil dosyası getirtilerek bu dosya ile şirketin defter ve kayıtları birlikte incelenmek suretiyle prim borcuna konu olan dönem ve sonrasında davacının yukarıda belirtildiği şekilde şirketin üst düzeyde sorumlu olup olmadığını tespit etmekten ibarettir.

Yukarıda açıklanan bu maddi ve hukuki olgular dikkate alınmaksızın mahkemece yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde, davacının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

TEMYİZ EDEN: Davacı vekili

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulu'na incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

1-Yerel mahkemece, Yüksek Dairenin (temyiz dilekçesinin reddine ilişkin mahkeme ek kararının bozularak kaldırılmasına) ilişkin bozma nedenine de direnilmiştir.

Bozma nedenine göre bu yönün öncelikle ele alınması gerekmektedir.

Mahkeme kararlarında nelerin yazılacağı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 388.maddesinde belirtilmiştir. Hüküm sonucu kısmında gerekçeye ait her hangi bir söz tekrar edilmeksizin, isteklerin her biri hakkında taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların mümkünse sıra numarası altında birer birer açık şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gerekir.

Aynı kural HUMK.nun 389.maddesinde de tekrarlanmıştır. Keza HUMK.nun 381 .maddesinde yer verilen "Kararın temimi en az 388.maddede belirtilen hüküm sonucunun duruşma tutanağına geçilerek okunması suretiyle olur" hükmü, yargıda açıklık ve netlik prensibinin gereğidir. Aksi hal, yeni tereddüt ve ihtilaflar yaratır. Hatta giderek denebilir ki, dava içinden davalar doğar, hükmün hedefine ulaşılmasını engeller, Kamu düzeni ve barışı oluşturulamaz.

Somut uyuşmazlıkla, asolan kısa kararda, hüküm fıkrasının belirtilen ilkeler doğrultusunda oluşturularak tefhim edilmediği anlaşılmakta olup, bu durumda geçerli bir tefhimden söz edilemeyeceği için, bu tarihin dikkate alınarak temyiz

dilekçesinin süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmesi ve bu yöndeki bozma kararına direnilmesi isabetli bulunmamıştır. II-Esasa yönelik temyiz itirazlarının incelenmesine gelince:

Türk sosyal sigortalar sistemi, ağırlıklı olarak primli rejime dayanmaktadır. Kurumun sosyal sigorta yardımlarını sağlaması, en önemli gelir kaynağı olan sigorta primlerinin zamanında ve eksiksiz olarak ödenmesine bağlıdır.

506 sayılı Kanunun 80. maddesi, primlerin zamanında ve düzenli olarak tahsilini sağlamaya yöneliktir. Anılan maddenin ilk şeklinde prim alacağının tahsili İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre yapılmakta iken, 1.12.1993 gün ve 3917 sayılı Kanunun I.maddesi uyarınca yapılan değişiklik ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun hükümlerine tabi kılınmıştır. Prim borçları, bu düzenleme ile kamu alacağı derecesine getirilerek, takip ve tahsilinde, İcra ve İflas Hukukuna göre çabukluk ve sadelik sağlanmak istenmiştir. Takip yetkisinin bizzat Kuruma tanınmış olması da aynı amaca yöneliktir. İşveren ve sigortalının ödemesi gereken prim oranları yasada gösterilmiştir. 506 sayılı Kanunun 73. maddesi, sigortalının prim payını da ücretinden kesip, kendi payı ile birlikte Kuruma ödeme yükümünü işverene vermiştir. Süresinde ödenmeyen prim ve diğer kurum alacaklarının bizzat kurum tarafından cebren takip ve tahsil edileceği 506 sayılı Kanunun 80. maddesinin açık hükmüdür. Cebren takip ve tahsil esasları 6183 sayılı Kanunda gösterilmiş olup, İcra ve İflas Kanunu hükümleri uygulanamayacaktır.

İşverenin prim borcundan ötürü, 506 sayılı Kanunun 80/11. maddesinde tanımlanan özel nitelikteki tüzel kişilerin üst düzeydeki yönetici ve yetkililerine işverenle birlikte müteselsil ödeme sorumluluğu getirilirken, primlerin tahsilinin güvence altına alınması ve prim ödeme işinin özendirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Kurum alacağı için 6183 sayılı Kanunun 55. maddesi uyarınca düzenlenip, tebliğ edilen Ödeme emrine karşı borçlu, anılan Yasanın 58. madde uyarınca 7 gün içinde iş mahkemesine itiraz davası açabilir. Kendisine ödeme emri gönderilen borçlunun itiraz nedenleri sınırlı olup, bunlar; borçlu bulunmadığı, borcun kısmen ödendiği ve zamanaşımına uğradığı itirazlarıdır. Bu üç itiraz nedeni dışında başka bir itiraz nedeni ileri sürülemeyecektir. İtiraz davası için öngörülen 7 günlük sürenin hak düşürücü nitelikte olduğu konusunda kuşku bulunmamaktadır (Yargıtay HGK'nun 10.4.2001 gün ve 2002/21-201-297, 24.3.2004 gün ve 2004/10164-170 sayılı kararları). Hak düşürücü süre, niteliği itibariyle bir itiraz olup, sonuçlarını kendiliğinden meydana getirir, resen gözönünde tutulmalıdır. 6183 sayılı Kanunun 58. maddesi uyarınca açılacak itiraz davası bir "menfi tespit" davası niteliğindedir. Ne var ki; kamu alacağına ilişkin takip kesinleştikten sonra yeni ve ayrı bir menfi tespit davası açılmasına anılan kanun hükümleri cevaz vermemektedir. Zira, tahsil edilmesi istenen alacak kamu alacağı niteliğinde imtiyazlı olup, sürüncemede kalması önlenerek, hızla tahsili

sağlanmak istenmektedir. 6183 sayılı Kanunda, İcra ve İflas Kanununun 72. maddesine koştur bir hükmün bulunmamış olması karşısında, Yasada öngörülen 7 günlük itiraz süresini geçiren kamu alacağı borçlusuna, aynı konuda menfi tespit, istirdat davası açamayacaktır.

6183 sayılı Kanunda menfi tespit davasına, "Üçüncü şahıslardaki menkul malların, alacak ve hakların haczini" düzenleyen 6183 sayılı Kanunun 30.3.2006 gün ve 5479 sayılı Kanun ile değişik 79. maddesinde "...Herhangi bir nedenle itiraz süresinin geçirilmesi halinde üçüncü şahıs, haciz bildirisinin tebliğinden itibaren bir yıl içinde genel mahkemelerde menfi tespit davası açmak ve haciz bildirisinin tebliğ edildiği tarih itibarıyla amme borçlusuna borçlu olmadığını veya malın elinde bulunmadığını ispat etmek zorunda..." olduğuna ilişkin düzenleme ile üçüncü şahıslar yönünden yer verilmiş ise de, bu olanak, kamu alacağı borçluları yönünden öngörülmemiştir. Şayet takip itiraz edilmeksizin kesinleşmiş veya itirazın, süresinin geçirilmesi nedeniyle reddine karar verilmiş ise 506 sayılı Kanununu 84. maddesine dayalı olarak, kanıtlandığı takdirde yanlış ve yersiz alınan primleri Kurumdan zamanaşımı süresi içinde istenebilme yolu bulunmaktadır. 6183 sayılı Kanun uyarınca gönderilen ödeme emrine karşı süresinde itiraz davası açılmayarak, yapılan takibin kesinleştiğinin anlaşılmış olması karşısında, belirtilen yasal ve maddi olgular dikkate alınarak, sonucu itibarıyla doğru bulunan direnme kararının onanması gerekmektedir.

SONUÇ: Davacı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile direnme kararının yukarıda açıklanan gerekçelerle ONANMASINA, gerekli temyiz harcı peşin alındığından başkaca harç alınmasına mahal olmadığına, 26.4.2006 gününde oybirliğiyle karar verildi.